

Aika	Tiistai, 15. helmikuuta 2022 klo 17.30
Paikka	Haapaniemen hiippakuntakartano, Haapaniementie 50, Kuortane
Jäsenet	Kalliovalkama Elina Kattelus-Kilpeläinen Piia Kela Mari Koivuniemi Tuomas Ilonen Suvi Niemelä Kai Palola Heikki Pekkarinen Raija Puhalainen Erkki Sippola Eija Tukeva Erkki Tuukkanen Jari Wilhelms Pipsa Klapuri Tuomo Kärki Jenny Lainimo Minna Lehtineva Arto Jaakkola Aila Pohjola Kirsi Silvolahti Harri
Läsnäolo-oikeutetut:	Piispa Matti Salomäki pappisasessori Elina Tourunen pappisasessori Ari Auranen hiippakuntadekaani Terhi Kaira lakimiesasessori Tuomas Hemminki
1 §	Avaus
	Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 1730. Alkuhartauden piti piispa Matti Salomäki
Päätös	Kokous avattiin klo 17.30

2 § Nimenhuuto

Kokouksessa oli läsnä 19 hiippakuntavaltuuston jäsentä, sekä muut tämän pöytäkirjan mukaiset henkilöt

Esitys Todetaan läsnäolijat

Päätös Läsnä olivat tämän pöytäkirjan mukaiset henkilöt.

3 § Kokouskutsu ja asiakirjat

Tuomiokapituli on kutsunut hiippakuntavaltuuston koolle 17.12.2021. Työjärjestyksen 2 § on mainittu hiippakuntavaltuuston jäsenen ja seurakunnan aloiteoikeudesta. Aloitteet on jätettävä viimeistään kuusi viikkoa ennen kokousta.

KL 7:4 §:n ja KL 17 a:3 §:n mukaan hiippakuntavaltuuston kokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla.

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti.

4 § Pöytäkirjan tarkastus ja ääntenlaskijat

Pöytäkirjaa tarkastamaan valitaan kaksi pöytäkirjan tarkastajaa, jotka toimivat tarvittaessa myös ääntenlaskijoina. Hiippakuntavaltuuston pöytäkirjantarkastajat on yleensä valittu aakkosjärjestyksessä läsnä olevista jäsenistä.

Esitys Valitaan pöytäkirjantarkastajat ja ääntenlaskijat

Päätös Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Harri Silvolahti ja Erkki Tukeva

5 § Käsittelyjärjestys

Kokouksen käsittelyjärjestykseksi hyväksyttiin tämän pöytäkirjan mukainen käsittelyjärjestys

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti

6 § Lapuan hiippakunnan toimintakertomus 2021

1. Johdanto

Kirkon tehtävänä on kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen sekä rohkaista välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta. Lapuan hiippakunta tukee seurakuntia kirkon perustehtävän toteuttamisessa ja toteuttaa sitä tuomiokapitulin omassa työssä. Lisäksi hiippakunta vahvistaa seurakuntien toimintaedellytyksiä alueellaan. Hiippakunnan toimintaa ohjaavat perinteiset kristilliset hyveet: usko, toivo ja rakkaus (1. Kor. 13:13).

Lapuan hiippakunnan vuoteen 2026 suuntaava strategia hyväksyttiin hiippakuntavaltuustossa helmikuussa 2021. Hiippakunnan lähivuosien strategisissa tavoitteissa liitytään monilta osin kirkon yhteiseen Ovet auki -strategiaan. Kaikessa hiippakunnan työssä toimitaan, keskustellaan ja viestitään rohkeasti kristillisen sanoman pohjalta. Tuomiokapitulin työ rakentuu luottamuksen, yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen varaan.

Vuonna 2021 Lapuan hiippakuntaan kuului 44 seurakuntaa: Lapuan tuomiokirkkoseurakunta, Alajärven seurakunta, Alavuden seurakunta, Evijärven seurakunta, Kauhavan seurakunta, Kuortaneen seurakunta, Lappajärven seurakunta, Soinin seurakunta, Vimpelin seurakunta, Ähtärin seurakunta, Ilmajoen seurakunta, Isojoen seurakunta, Isonkyrön seurakunta, Karijoen seurakunta, Kauhajoen seurakunta, Kurikan seurakunta, Seinäjoen seurakunta, Teuvan seurakunta, Kaskisten seurakunta, Kristiinankaupungin suom. seurakunta, Laihian seurakunta, Mustasaaren suom. seurakunta, Pietarsaaren suom. seurakunta, Vaasan suom. seurakunta, Vähänkyrön seurakunta, Joutsan seurakunta, Jyväskylän seurakunta, Jämsän seurakunta, Keuruun seurakunta, Multian seurakunta, Muuramen seurakunta, Petäjäveden seurakunta, Toivakan seurakunta, Uuraisten seurakunta, Hankasalmen seurakunta, Karstulan seurakunta, Kinnulan seurakunta, Konneveden seurakunta, Kyyjärven seurakunta, Laukaan seurakunta, Pihtiputaan seurakunta, Saarijärven seurakunta, Viitasaaren seurakunta ja Äänekosken seurakunta.

Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajana toimi Eino Nissinen ja varapuheenjohtaja Kirsi Pohjola. Jäseniä olivat: Elina Kalliovalkama, Piia Kattelus-Kilpeläinen, Tuomas Koivuniemi, Suvi Lehtimäki, Siiri Muhonen, Kai Niemelä, Heikki Palola, Raija Pekkarinen, Erkki Puhalainen, Eija Sippola, Erkki Tukeva, Jari Tuukkanen, Pipsa Wilhelms, Aila Jaakkola, Tuomo Klapuri, Jenny Kärki, Minna Lainimo, Arto Lehtineva ja Harri Silvolahti. Hiippakuntavaltuusto kokoontui vuoden aikana kahteen viralliseen kokoukseen sekä yhteen strategiatyöskentelyyn liittyvään seminaariin. Hiippakuntavaltuustolle ei tehty aloitteita.

Tuomiokapitulin istunnoissa puheenjohtajana toimi piispa Simo Peura ja varapuheenjohtaja tuomiorovasti Matti Salomäki. Jäseninä olivat lakimiesasessori Tuomas Hemminki, hiippakuntadekaani Terhi Kaira, pappisasessori Elina Tourunen, pappisasessori Ari Auranen ja maallikkojäsen Kai Niemelä. Hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Eino Nissisellä oli kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Pöytäkirjanpitäjänä toimi piispan teologinen sihteeri Jaakko Antila. Tuomiokapituli kokonnutui vuoden aikana yhteensä 15 kertaa.

Henkilötyövuodet 2019–2021

2019	2020	2021
13,4	13,3	13,4

2. Keskeiset tapahtumat vuonna 2021

Kertomusvuonna 2021 tuomiokapitulin erityisenä tehtävänä oli tukea seurakuntia niin, että ne pystyisivät mahdollisimman hyvin huolehtimaan kirkon perustehtävän toteuttamisesta koronapandemian aiheuttamissa poikkeuksellisissa olosuhteissa. Jumalanpalvelukset vietettiin vaihtelevia kokoontumisrajoituksia noudattaen ja ne välitettiin pääsääntöisesti myös netin tai radion kautta. Seurakunnissa jatkettiin monipuolista toimintaa keskustelu- ja ruoka-avun järjestämiseksi. Seurakuntien diakoniatyö pyrki auttamaan ja tekemään näkyväksi ihmisten avuntarvetta. Epidemia eteni aaltoliikkeessä. Helpompina aikoina seurakuntia kannustettiin avaamaan toimintaansa. Kirkkoherrat kokoontuivat rovastikunnittain piispan johdolla useita kertoja pohtimaan koronatilanteen vaikutuksia seurakuntatyöhön. Kaikille työntekijöille ja erikseen eri työntekijäryhmille pidettiin neuvotteluja, joissa jaettiin tietoa ja ideoita. Keskeisenä näkökulmana oli toivon ylläpitäminen. Viranomaisyhteistyö oli vahvaa ja verkostoitumista tapahtui eri toimijoiden välillä.

Seurakuntia tuettiin strategiatyössä ja kannustettiin päivittämään omat strategiansa kirkon yhteisen strategian pohjalta. Valtaosa seurakunnista on uudistanut tai päivittänyt strategisia linjauksia toimintavuoden aikana. Hiippakunnan uusi strategia laadittiin kiinteässä yhteistyössä hiippakuntavaltuuston ja tuomiokapitulin viranhaltijoiden kesken. Tuomiokapitulille hyväksyttiin myös uusi valmiussuunnitelma.

Piispa Simo Peura ilmoitti huhtikuussa 2021 aikeestaan jäädä eläkkeelle helmikuussa 2022. Ilmoitus käynnisti piispanvaaliprosessin, joka vaikutti monella tapaa tuomiokapitulin toimintaan. Tuomiokapituli hoiti vaalin hallinnolliset järjestelyt sekä vaaleihin liittyvät paneelit ja vaaliviestinnän yhdessä Kirkon viestinnän kanssa. Yhteydenpito ehdokkaisiin, valitsijayhdistyksiin ja eri yhteistyötahoihin oli tiivistä. Kirkon yhteiset ja hiippakunnan omat strategiset painopisteet kytkeytyivät ajankohtaisella ja näkyvällä tavalla piispanvaaliin. Lapuan hiippakunnan piispaksi 1.2.2022 alkaen valittiin tuomiorovasti Matti Salomäki.

3. Tavoitteiden toteutuminen

3.1. Seurakuntien ja niiden työntekijöiden tukeminen muutoksessa

Piispantarkastukset Laukaan, Kauhavan, Hankasalmen ja Alajärven seurakunnissa tukivat seurakuntien toimintaa ja seurakuntaelämän uudistumista. Ne pystyttiin viemään läpi soveltuvien osin hankalistakin koronatilanteista huolimatta. Pappisvihkimys ja diakonian virkaan vihkiminen järjestettiin kokoontumisrajoitusten sallimissa puitteissa ja välitettiin suoratoistona viittomakielelle tulkattuina.

Seurakuntien rakennemuutoksia oli vireillä monia. Tuomiokapituli etsi yhdessä seurakuntien kanssa hallinnollisia rakenteita, jotka tukisivat perustehtävän toteuttamista. Kertomusvuonna tehtiin päätökset ja valmistauduttiin eri tavoin useisiin seurakuntaliitoksiin. Vuoden 2022 alussa seurakuntien määrä väheni neljällä, kun Konneveden seurakunta liittyi Laukaan seurakuntaan, Multian seurakunta Keuruun seurakuntaan sekä Kyyjärven ja Karstulan seurakunnat Saarijärven seurakuntaan. Lisäksi seurakuntarakenneselvityksiä tehtiin Järvi-Pohjanmaan ja Suupohjan alueella. Seurakuntia kannustettiin myös etsimään ja luomaan uusia yhteistyöverkostoja.

Syksyllä 2021 tehtiin päätös rovastikuntajakouudistuksesta. 1.1.2022 Lapuan hiippakunnassa on viisi rovastikunta: Lapuan hiippakunnan tuomiokarovastikunta, Pohjanmaan rovastikunta, Etelä-Pohjanmaan rovastikunta, Pohjoisen Keski-Suomen rovastikunta ja Eteläisen Keski-Suomen rovastikunta.

Seurakuntien työntekijöiden hengellistä identiteettiä pyrittiin vahvistamaan monin eri keinoin. Kaikissa tuomiokapitulin järjestämissä tilaisuuksissa ja koulutuksissa hartauselämä oli kiinteä osa ohjelmaa. Eri yhteyksissä pohdittiin, mitä merkitsee missionaarisuus toimintatapana, joka ohjaa lähtemään liikkeelle, julistamaan ja palvelemaan.

Polku-toimintamallia pidettiin esillä monissa webinaareissa ja muissa kokoontumisissa. Hiippakunnan seurakunnista noin joka neljäs käynnisti Polku-työskentelyn tuomiokapitulin työntekijöiden tai koulutettujen konsulttien ohjauksessa. Mikkelin hiippakunnan kanssa organisoidussa Tiedosta toimeen -hankkeessa mukana olevat seurakunnat puolestaan kehittivät omaa toimintaansa ja verkostojaan teemaattisissa työpajoissa. Seurakunnille suunnattu yhteisövalmennus jatkui. Seurakunnat lähettivät valmennukseen tiimejä, joissa kaikissa oli sekä työntekijöitä että muita vastuunkantajia. Pyrkimys oli kannustaa avoimeen ja mukaansa kutsuvaan yhteisömuodostukseen sekä seurakuntalaisten mukaan ottamiseen seurakunnan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Hiippakunnan alueella järjestettiin myös useita ekumeenisiä tilaisuuksia.

Seurakuntiin on kertomusvuoden aikana saatu osaavia ja motivoituneita työntekijöitä. Toisaalta seurakuntien tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus hankaloittaa työntekijöiden sitouttamista. Pätevien hakijoiden saaminen erityisesti pieniin seurakuntiin ei ole itsestäänselvyys. Myös seurakuntien johdossa on ollut monin paikoin nopeaa vaihtuvuutta, mikä vaikeuttaa pitkäjänteistä rekrytointityötä seurakunnissa. Seurakuntien rekrytointikäytäntöjä sekä niiden kehittämistarpeita karotettiin kyselyllä syksyllä 2021. Kyselyn tavoitteena on kehittää toimenpiteitä, joilla tuomiokapituli voisi tukea seurakuntia entistä paremmin.

Työnohjauksen tarve kasvoi kertomusvuoden aikana. Seurakuntien työntekijöitä neuvottiin ja ohjattiin, heille etsittiin työnohjaajia ja lisäksi käytiin monia sielunhoidollisia keskusteluja. Työntekijöille suunnattu retriittitoiminta käynnistettiin. Työyhteisökonsultaatioita järjestettiin monissa seurakunnissa erityyppisten ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. Koronatilanteen pitkittyessä keskeiseksi kysymykseksi nousivat seurakuntien henkilöstön jaksaminen, pitkäkestoisen stressin syntyminen ja työhyvinvoinnin ylläpitäminen.

Koronaepidemia vaikutti huomattavasti Lapuan piirin kuurojen papin yhdessä seurakuntien kanssa tekemään viittomakieliseen työhön. Kevään aikana monet viittomakielisten piirit ja kerhot peruuntuivat. Jumalanpalveluksia toteutettiin yhdessä diakoniatyöntekijöiden kanssa usein lyhyinä ehtoollishartauksina, useampi tilaisuus peräkkäin pienelle joukolle. Tämän lisäksi vierailtiin pyynnöstä myös kodeissa ja laitoksissa yksityisiä ehtoollishetkiä toimittamassa. Henkilökohtaisia viittomakielisiä keskusteluja oli mahdollista käydä myös videopuheluiden kautta. Syksyn alettua kokoava toiminta sai taas alkaa, mikä oli suuri ilo. Yhteistyö muiden kuurojenpappien ja -diakoniatyöntekijöiden sekä viittomakielialan muiden toimijoiden kanssa tiivistyi edelleen. Poikkeusaika on nostanut esille yhä selvemmin viittomakielisen yhteisön tarpeen oman kielisiin palveluihin ja tiedon saantiin. Äidinkieleltään viittomakieliselle henkilölle suomen kieli on vieras kieli, siksi esimerkiksi vain tekstimuodossa olevat tiedotteet tai vain tekstitettyt videot eivät ole heille saavutettavia. Tästä syystä esimerkiksi piispanvaalin yhteydessä netissä toteutetut vaalikeskustelut tulkittiin viittomakielelle.

3.2. Tuomiokapitulin toiminnan kehittäminen muutoksessa

Tuomiokapitulilla on toimistot Seinäjoella ja Jyväskylässä, tuomiokapitulin istuntoja pidettiin myös Lapualla ja Kuortaneella. Kertomusvuonna Kirkon keskusrahasto solmi Seinäjoen seurakunnan kanssa esisopimuksen toimistotilojen vuokraamisesta Seinäjoen seurakuntakeskuksesta. Muutto pienempiin tiloihin tapahtuu syksyn 2022 aikana.

Tuomiokapitulin henkilöstöön kuuluivat piispa, hiippakuntadekaani, lakimiesasessori, hiippakuntapastori, neljä asiantuntijaa, kuntoutussihteri, piispan sihteeri, toimistosihteri ja Lapuan piirin kuurojenpappi. Lisäksi työyhteisöön kuului liikuntapappi, joka toimii Kuortaneen Urheiluopiston palkkaamana ja työnjohdon alla.

Henkilöstön työnjaon uudistamiseen ja selkeyttämiseen tähtäävät toimet jatkuivat keväällä 2021.

Verkostoyhteistyö eri toimijoiden kanssa vahvistui kertomusvuoden aikana. Esimerkiksi yhteistyö Aluehallintoviraston, sosiaali- ja terveystieteiden toimijoiden, nuorisjärjestöjen, yrittäjäverkostojen ja Suomen punaisen ristin kanssa on tiivistynyt. Yhteistoiminta Kirkkohallituksen ja kirkollisten järjestöjen kanssa on saanut uusia muotoja. Erityisesti piispa Simo Peuran viranhoidon loppuvaiheessa pitkän virkakauden aikana solmitut yhteiskunnalliset suhteet ovat tulleet näkyviksi ja osoittautuneet hiippakunnan toiminnan kannalta tärkeiksi. Myös tuomiokapitulin asettamalla työryhmällä oli merkittävä rooli hiippakunnan toiminnan kehittämisessä.

Hiippakuntakartano Haapaniemellä on tärkeä merkitys hiippakunnan työssä. Omien koulutusten ja verkostotapaamisten lisäksi siellä toteutettiin kirkon järjestämiä kuntoutuskursseja. Kuntoutuskurssitoimintaa pystyttiin jatkamaan keskeytymättä.

4. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin tilikausi 2021 alitti talousarvion toiminta- ja toimitilakustannusten osalta 27 533,98 eurolla. Toimintamenojen osalta tilikauden kulujäämä ylitti talousarvion 58 663,44 eurolla. Toimitilojen osalta tuomiokapitulin onnistui saavuttamaan merkittäviä säästöjä. Osittain muutosta auttoi vuokratulojen kohdentamisen muutos kirkkohallituksen toimesta. Toimitilakustannusten kulujäämä jäi 86 197,42 euroa alle talousarvion.

Tuomiokapitulin tilikausi 2020 oli ylijäämäinen 144 034,57 euroa. Tilikauden 2021 toimintamenojen ylitys katetaan tilikauden 2020 ylijäämällä.

Toiminnan osalta tuomiokapitulin menot ylittivät arvioidut. Olennaisimmat tähän vaikuttajat tekijät olivat piispan vaalin järjestämisestä aiheutuneet kustannukset ja henkilöstön sijaisjärjestelyt.

Piispanvaalien hallinnollisista järjestelyistä ja vaaliviestinnästä aiheutui runsaasti kuluja vuonna 2021. Pandemiasta johtuen, piispan vaalin paneelit toteutettiin striimattuina ja viittomakielelle tulkattuna. Näistä aiheutui n. 30 000 euron kustannus, johon ei talousarviota laadittaessa ollut mahdollista varautua. Kirkolliskokous on varannut tuomiokapitulille tilikaudelle 2022 piispan vaihtoon liittyviin kustannuksiin 50 000 euroa, määräraha kattaa myös vuoden 2021 aikana aiheutuneita kustannuksia.

Muilta osin tuomiokapitulin tilikauden toteuma toiminnan osalta oli ennakoidun mukainen.

Esitys Hiippakuntavaltuusto päättää:
1. hyväksyä vuoden 2021 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen
2. toimittaa toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen edelleen kirkolliskokoukselle vahvistamista varten.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti

7 § Piispa Matti Salomäen esittäytyminen

Piispa Matti Salomäki esittäytyy ja käydään keskustelu ajankohtaisista asioista.

Esitys Merkitään tiedoksi

Päätös Merkittiin tiedoksi<

8 § Muut asiat

- Lapuan hiippasäätiön kuulumiset

9 § Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Kirsi Pohjola
puheenjohtaja

Tuomas Hemminki
sihteeri

Pöytäkirjan tarkastajat

Harri Silvolahti

Erkki Tukeva